

P R A K T I C K É P Ř Í P A D Y.

Katolický kněz přijímavší peníz na mše (stipendium) musí mši (intenci) odsloužiti do roka, jinak musí stipendium odvést ordinariu a toto přidělí stipendium jinému knězi. Tento kněz nemá však na přidělení žádného soukromoprávního nároku a proto nemůže žádati, aby pozůstalost zavázaného kněze mu stipendium vydala. (§ 282, 236, obč. z., čl. 841, 842 a 844 kodex, can. 335 § 1 a 841 § 1.)

P. Jan R., rodák moravský, byl knězem v Americe. Po letech se odtud vrátil na Moravu a usadil se v obvodu okresního soudu H. Bývalí farníci dávali mu na sloužení mši i potom a P. Jan R. byl povinen intence odsloužiti do roka, jinak odvésti ordináriu, aby toto mohlo stipendia přiděliti jiným kněžím. P. Jan R. byl však nemocen, intence neodsloužil a měl proto stipendia odvésti ordináriu, avšak tak neučinil a zemřel.

Okresní soud v H. jako soud projednací ustanovil pro ony kněze, kterým stipendia budou ordináriem přidělena, opatrovníka a zmocnil ho k vedení sporu a tento jménem oněch dosud neznámých kněží podal na pozůstalost, zastoupenou přihlášenými dědici, žalobu a žádal, aby bylo uznáno, že žalovaná pozůstalost je povinna stipendia za neodsloužené intence (391 dolarů) vydati nebo složiti do soudního uschování.

Všechny instance žalobu zamítly. Nejvyšší soud z těchto důvodů:

Mimo důvod § 503, čís. 4 c. ř. s., jmenuje dovolání také důvod § 503, čís. 2 a nesprávné zjištění skutkové podstaty. Tímto civilnímu řádu neznámým důvodem míní dovolání, jak plyne z příslušné části vývodů, jen právní posouzení věci co do legitimace k žalobě, takže jde ve skutečnosti jen o dovolací důvody § 530, č. 2 a 4 c. ř. s.

První z nich vidí dovolatel v tom, že nebyla zjištěna správnost výše zažalované pohledávky. Toho bylo by zajisté třeba, kdyby soud uznal pohledávku vůbec za oprávněnou, jakmile ji však odepřel, žalobcům nebylo třeba, by se zabýval její výší.

Jde tedy jen o právní posouzení věci, a tu postačí probrati vývody dovolání samotného na doklad, že není důvodu ke změně anebo zrušení naříkaného rozsudku.

Podle právních vývodů dovolatelových jsou právním základem žaloby hlavně předpisy kodexu kanonického práva, vedle toho i předpisy práva čsl. Těmito předpisy jsou dovolateli § 282 a 236 obč. z., dále obsah dekretu o ustanovení opatrovníka. Dovolatel zjevně zaměňuje předpisy formálního práva, jakož i soudní rozhodnutí s předpisy práva hmotného.

Podle přiložených spisů okr. soudu v H., byl usnesením ze dne 19. prosince 1928 ustanoven opatrovníkem neznámých věřitelů pohledávek za neodsloužené mše přihlášených k pozůstalosti po P.

Janu R. dr. D., jenž podáním z téhož dne vymohl si oddělení pozůstalosti od jmění dědiců. Usnesení to nabylo moci práva. Usnesením ze dne 11. června 1929 byl jmenovaný opatrovník zmocněn podati žalobu na pozůstalost o zaplacení 391 dolarů a skutečně podal jménem neznámých věřitelů pohledávek za neodsloužené mše žalobu na uložení částky 391 dol. pro ony kněze, kterým arcibiskup uloží odsloužení mešních intencí, do rukou okresního soudu v H.

Z této prosby žalobní jest patrno, co dovolatel ostatně tvrdí přímo i v odvolání, že neznámými věřiteli sporné pohledávky mají býti uznáni kněží, jimž olomoucký arcibiskup uloží odsloužiti mešní intence. Právě to je sporné a odvolací soud zamítl žalobu, uznáv, že tito kněží nemají právního titulu k vydání neb složení pohledávky k soudu a že nejsou proto oprávněni k žalobě jako žalobci.

Na tomto místě budiž podotčeno, že žalovaná strana popřela skutečné oprávnění žalobců k žalobě, což stačí k zamítnutí žaloby, jakmile soud žalobcům odepře oprávnění to, aniž záleží na tom, že odepřel jim je z jiného důvodu, než který uvedla žalovaná pozůstalost.

Z předchozích vývodů plyne dále, že uvedené předpisy §§ 282 a 236 obč. zák., jakož i usnesení pozůstalostního soudu nemají pro tento spor významu, jaký jim přikládá dovolatel, zejména, že nejde o res judicata. Tím, že neznámým věřitelům sporné pohledávky byl ustanoven opatrovník a že byl zmocněn k žalobě, nebylo a nemohlo býti rozhodnuto o sporné otázce, zda neznámými věřiteli jsou uvedení kněží aneb někdo jiný.

Že by šlo opatrovníkovi jedině o zajištění sporné pohledávky, není patrno ani ze žaloby ani ze spisů, to je tvrzeno teprve v odvolání a nemá již proto právního významu. Také neplyne ze spisů, že žalovaná pohledávka má býti složena k opatrovnickému soudu, když má býti složena pro kněze dosud neznámé. Proč má sporná částka býti složena k rukám okresního soudu v H., nebylo vůbec odůvodněno.

Dovolateli nepodařilo se tudíž dovoditi, že by nárok žalobní byl oprávněn podle československého práva, t. j. práva občanského, a není třeba zabývatí se ani otázkou, zda jde o jmění nadační.

Žalobní prosba není však oprávněna ani podle práva církevního, jak je uvedl dovolatel. V žalobě dovodil z předpisů čl. 841, 842 a 844 kodexu, že je povinností arcibiskupa jako ordinária, aby bděl nad splněním mešních intencí, a že má proto právo žádati, aby částky připadající na neodsloužené mše byly deponovány k jeho rukám, že má právo i povinnost přikázati mešní intence k splnění kterémukoli knězi a počtem podle své svobodné vůle. Podle přípravného spisu přihlásila arcibiskupská konsistoř pohledávku 387 dolarů k pozůstalosti a byla poukázána na pořad práva. Tvrdí dále, že zůstavitel P. Jan R. převzal více stipendií, než mohl odsloužiti, a že skutečně neodsloužil 391 mší, na které dostal po dolaru, t. j. 391 dolarů. V přípravném spisu dovozuje žalující opatrovník, že nárok na vyloučení stipendií z pozůstalosti jest církevním majet-

kem, kterýž podle can. 335 § 1 podléhá vládní moci olomouckého arcibiskupa. V dovolání dovozuje, že zůstavitel byl povinen odevzdati stipendia za mše do roka neodsloužené svému ordinariu a že povinnost tato přešla nyní na dědice, kteří jsou důsledkem toho povinni, vyloučiti stipendia z pozůstalosti a odevzdati arcibiskupovi do úschovy. V dovolání dovozuje se dále, že arcibiskup přesto není věřitelem zažalované pohledávky a nemůže ji odstoupiti kněžím, jmenování je proto pouhé určení osob kněží, a že tyto jsou věřiteli ode dne úmrtí P. Jana R.

Podle toho je posouditi sporný nárok. Ani z uvedených vývodů dovolatelových ani z předpisů kodexu přiložených jím ke spisům nelze dovoditi soukromoprávní nárok kněží, kterým arcibiskup uloží odsloužení mše (neboť jen tyto kněze pokládá dovolatel sám za neznámé věřitele pohledávky za neodsloužené mše), aby žalovaná pozůstalost uložila pro ně 391 dolarů a úroky a náklady sporu do rukou okresního soudu v H. Že by nárok ten byl už příslušel již za života zůstavitele, dovolání netvrdí, nýbrž praví, že uvedení kněží jsou věřiteli ode dne jeho úmrtí. Co se má státi s mešními stipendii v případě úmrtí kněze, jenž je přijal, o tom není ustanovení v předloženém výpise z církevního zákoníka. I podle dovolatele mohl by platiti jen předpis canonu 841 — I., že správce zbožných nadací nebo zavázaný k odsloužení mši je má odevzdati svému ordinariu koncem každého roku způsobem, který tento určí. Když se tak nestalo proto, že správce nebo zavázaný zemřel, přechází patrně závazek ten na jich dědice. Ale z toho nelze ještě dovoditi soukromoprávní nárok kněží, kterým ordinarius má uložit, po případě uloží odsloužení mše, na které byla dána stipendia, aby stipendia ta byla složena pro ně k soudu, neboť neznámí tyto kněží nejsou k pozůstalosti, tak jako nebyli k zůstaviteli, v žádném právním poměru, jenž by je opravňoval domáhati se stipendií těch; jim vznikne jedině povinnost odloužit mše, na které jim budou stipendia dána, nemohou však vymáhati tato soudem na dědicích jako je nemohli vymáhati na zůstaviteli, a to ani za účelem zajištění jich.

Byla proto zamítnutím žaloby věc správně posouzena po právní stránce.

R o z h o d n u t í n e j v y š š í h o s o u d u z e d n e 15. l e d n a
1931 Rv II 363/30. Karel Jelínek.